Espainiako II. Errepublikaren Konstituzioa (1931)

Espainiako II. Errepublikak konstituzio demokratiko, sozial eta laikoa ekarri zuen. Ohiko eskubide liberalez gain, eskubide sozialen aitortza nabarmen daiteke berrikuntzen artean. Aipagarria da halaber eskualdeei autonomia eskubidea aitortzea, nahiz estatua berez integrala izan. Nolanahi ere, garaian eztabaida handiena erlijioaren auziak eragin zuen, bereziki 26 eta 27. artikuluek.

Atariko Titulua

1. artikulua

Espainia klase guztietako langileen Errepublika demokratikoa da, Askatasun eta Justizia erregimenean antolatua.

Errepublikaren organo guztien botereak herritik sortzen dira.

Errepublikak Estatu integrala osatzen du, berau Udalen eta Eskualdeen autonomiarekin bateragarria izanik.

Espainiako Errepublikaren bandera gorria, horia eta morea da.

2. artikulua

Legearen aurrean espainiar guztiak berdinak dira.

3. artikulua

Espainiako Estatuak ez du erlijio ofizialik.

4. artikulua

Gaztelania da Errepublikaren hizkuntza ofiziala. Espainiar orok du gaztelania jakiteko eginbeharra eta erabiltzeko eskubidea, Estatuaren legeek probintzia edo eskualdeetako hizkuntzei aitortuko dizkieten eskubideei kalterik egin gabe.

Lege berezietan bestelakorik erabaki ezean, ezingo zaio inori eskatu hizkuntza erregionalik jakitea ezta erabiltzea ere. [...]

I. Titulua
Nazioaren antolaketa

8. artikulua

Espainiako Estatua, bere egungo lurraldearen muga txikiagotu ezinen barruan, probintzietan mankomunaturiko Udalerriek eta autonomia erregimen gisa era daitezen eskualdeek osatuko dute. [...]

9. artikulua

Errepublikako Udalerri guztiak beren eskumenen arloan autonomoak izango dira, eta haien Udalak sufragio unibertsal, berdin, zuzeneko eta isilpekoaren bidez hautatuko dituzte [...]

11. artikulua

Probintzia batek edo mugakide diren zenbait probintziak, historia-, kultura- eta ekonomia-ezaugarri berdintsuak edukita, adostuko balute eskualde autonomo gisa antolatzea, horrela Espainiako Estatuaren baitan nukleo politiko-administratibo bat osatzeko, 12. artikuluaren araberako Estatutua aurkeztuko dute. [...] Behin Estatutua onarturik, eskualde autonomoaren oinarrizko legea izango da, eta Espainiako Estatuak hala aitortuko eta babestuko du, bere antolamendu juridikoaren osagai gisa.

12. artikulua

Eskualde autonomoaren Estatutua onartzeko, ondoko baldintzak bete behar dira:

a) Udal gehienek proposatzea, edo gutxienez, eskualde horretako hauteskunde-erroldaren bi heren biltzen dituzten udalerriek.

b) Hauteskunde-legeak esan dezakeen prozeduraren bitartez, gutxienez, eskualde horretako erroldan izena emanda daukaten hautesleen bi herenek ontzat ematea. Plebiszituaren emaitza ezezkoa izatekotan, ezingo da autonomia-proposamen berririk egin handik eta bost urte igaro arte.

c) Gorteek onartzea.

Eskualdeen Estatutuak Kongresuak onartuko ditu, titulu honi egokituak eta, inondik ere, Konstituzioaren aurkako agindurik ez badaukate, eta eskualde-botereari ezin transmiti dakizkiokeen materietan Estatuak egin ditzakeen lege organikoen kontra ez badoaz, 15 eta 16. artikuluetan Gorteei aitortzen zaion ahalmenari kalterik egin gabe. [...]

14. artikulua

Estatuaren eskumen esklusibokoak dira honako gai hauen legegintza eta betearazpen zuzena:

1. [Espainiar] nazionalitatea eskuratzea eta galtzea, eta konstituzio-eskubide eta eginbeharren erregulazioa

2. Elizen eta Estatuaren arteko harremana, eta gurtzen araubidea.

3. Ordezkaritza diplomatikoa eta kontsularra, eta orokorrean, Estatuaren ordezkaritza kanpoan; gerra aldarrikatzea; bake Itunak egitea; Kolonia eta Protektoratuen araubidea, eta nazioarteko harreman mota oro. [...]

7. Gudarostea, itsas Armada eta nazioaren Defentsa.

8. Arantzelen araubidea, Merkataritza Itunak, Aduanak eta merkatu-gaien zirkulazio askea. [...]

12. Diru-sistema, jaulkitze fiduziarioa eta bankuen antolaketa orokorra.

13. Komunikabideen, aire-lerroen, postaren, telegrafoen, itsaspeko kableen eta irrati-komunikazioaren araubide orokorra. [...]

16. Mugetako polizia, immigrazioa, emigrazioa eta atzerritartasuna.

17. Estatuaren Ogasun nagusia. [...]

15. artikulua

Estatuari dagokio legegintza, eta eskualde autonomoei egokitu ahal zaie berorien betearazpena, Gorteen iritziaren arabera, honako gai hauetan:

1. Zigor-, gizarte-, merkataritza- eta prozesu-legegintza, eta legegintza zibilari dagokionean, ezkontze modua, erregistro eta hipoteken antolaketa [...]

2. Jabetza intelektualari eta industria-jabetzari buruzko legegintza. [...]

16. artikulua

Aurreko bi artikuluetan jaso gabeko gaietan legegintza esklusiboaren eta betearazpen zuzenaren eskumenak eskualde autonomoei egokitu ahal zaizkie, Gorteek onarturiko beraien Estatutuen arabera.

17. artikulua

Eskualde autonomoetan ezingo da ezein materia arautu tratu desberdina ezarriz eskualde bertakoen eta gainerako espainiarren artean.

18. artikulua

Eskualde autonomoari bere Estatutuan esplizituki aitortzen ez zaizkion gai guztiak Estatuaren konpetentziakoak izango dira. [...]

III. Titulua
Espainiarren Eskubide eta Eginbeharrak

25. artikulua

Ezingo dira pribilegio juridikoaren oinarri izan: jaioterria, seme-alabatasuna, sexua, klase soziala, aberastasuna, ideia politikoak, ezta sinesmen erlijiosoak ere.

26. artikulua

Erlijio-erakunde guztiak lege berezi baten menpeko Elkartetzat edukiko dira.

Estatuak, eskualdeek, probintziek eta Udalerriek ez dute ekonomikoki eutsiko, faboratuko ezta lagunduko ere ezein Eliza, Elkarte edo Erakunde erlijioso.

Lege berezi batek arautuko du Kleroarentzako aurrekontuaren desagertze osoa, bi urteko gehienezko epean.

Estatutarioki hiru boto kanonikoez gain, Estatuarekiko obedientzia zilegiaz gaindiko beste autoritate batekiko obedientzia boto berezia ezartzen duten Ordena erlijiosoak deseginak geratzen dira. Haien ondasunak nazionalizatuak izango dira eta ongintza eta hezkuntza helburuetarako erabiliko dira.

Gainerako Ordena erlijiosoak Gorte Konstituziogile hauek bozkaturiko lege berezi baten menpe egongo dira, oinarri hauen arabera:

1. Beren jarduerengatik Estatuaren segurtasunerako arriskugarri diren Ordena erlijiosoen desegitea.

2. Iraun behar duten Ordena erlijiosoen inskripzioa Justizia Ministerioaren menpeko Erregistro berezi batean.

3. Ordena erlijiosoek, berenez edo bitarteko pertsona bidez, ondasun gehiago eskuratzeko eta mantentzeko ezgaitasuna, salbu, aurretiaz justifikaturik, beren bizileku gisa edo helburu pribatu zuzenak betetzeko erabiltzeko direnean.

4. Industria, merkataritza edo irakaskuntza arloan aritzeko galarazpena.

5. Herrialdeko zerga-lege guztiak bete beharra.

6. Elkarteak dituen helburuen arabera bere ondasunen inbertsioez urtero Estatuari kontua emateko eginbeharra.

Ordena erlijiosoen ondasunak nazionalizatu ahalko dira.

27. artikulua

Kontzientzia askatasuna eta edozein erlijio libreki izateko eta praktikatzeko eskubidea bermatzen dira Espainiako lurraldean, moral publikoaren eskakizunei zor zaien errespetua mantenduz beti ere.

Hilerriak jurisdikzio zibilaren menpe egongo dira modu esklusiboan. Beraietan ezingo da esparru banaketarik egon arrazoi erlijiosoengatik.

Erlijio guztiek egin ahalko dituzte beren gurtzak modu pribatuan. Gurtzaren adierazpen publikoak, kasu bakoitzean, Gobernuak baimendu beharko ditu.

Ezin izango da inor behartu bere erlijio-sinesmenei buruzko adierazpenak ofizialki egitera. [...]

29. artikulua

Ezin izango da inor atxilotu ezta preso eraman ere, ez bada delitu egin duelako. [...]

34. artikulua

Pertsona orok du bere ideia eta iritziak adierazteko eskubidea, edonolako hedabideak erabiliz, aurretiko zentsuraren menpe egon gabe.

Ezein kasutan ezingo da liburu eta egunkarien edizioa bahitu ez bada epaile eskudunaren aginduz. [...]

36. artikulua

Hogeita hiru urte baino gehiago dituzten sexu bateko zein besteko herritarrek hauteskunde-eskubide berberak izango dituzte legeek ezartzen duten moduaren arabera. [...]

38. artikulua

Bilera baketsu eta armarik gabekoak egiteko eskubidea aitorturik geratzen da.

Lege berezi batek arautuko du bilerak kanpoan egiteko eta manifestazioak burutzeko eskubidea.

39. artikulua

Espainiarrak giza bizitzaren helburu desberdinetarako libreki elkartu eta sindikatu ahalko dira, Estatuaren legeen arabera.

Sindikatuak eta Elkarteak dagokien Erregistro publikoan inskribatzera behartuta daude, legearen arabera.

40. artikulua

Espainiar guztiak, sexu bereizkeriarik gabe, enplegu eta kargu publikoetan onargarriak dira beren meritu eta gaitasunen arabera, legeek ezarritako bateraezintasunik ez bada. [...]

43. artikulua

Familia Estatuaren babes bereziaren pean dago. Ezkontza sexu bien eskubide berdintasunean oinarritzen da, eta alde bien akordioz desegin ahalko da, edo ezkontideetako baten eskariz, bidezko kausa argudiatuz kasu honetan.

Gurasoak beharturik daude beren seme-alabak elikatzera, laguntzera, heztera eta eskolatzera. Estatuak bereziki zainduko du eginbehar hauek betetzen direla eta subsidiarioki bere burua behartzen du hauek betearaztera.

Gurasoek ezkontzaz kanpo izaniko seme-alabekiko ezkontza barruan izaniko seme-alabekin dituzten eginbehar berberak dituzte. [...]

Estatuak laguntza eskainiko die gaixoei eta zaharrei, eta babesa amatasunari eta haurrei, “Genevako Adierazpena” edo umearen eskubideen taula bere eginez.

44. artikulua

Herrialdeko aberastasun oro, nornahi delarik ere bere jabea, ekonomia nazionalaren interesen menpe dago eta karga publikoei aurre egitea dagokio, Konstituzioaren eta legeen arabera.

Era guztietako ondasunen jabetza nahitaez desjabetu daiteke gizarte-onurako arrazoiak daudenean, betiere kalte-ordain egokia emanez [...]

46. artikulua

Lana, bere agerpen desberdinetan, gizarte-eginbehar bat da eta legeen babesa izango du.

Errepublikak langile orori bermatuko dizkio bizitza duina izateko baldintzak. Bere gizarte-legegintzak arautuko ditu: gaixotasunagatiko aseguru kasuak, istripuak, derrigorrezko geldialdiak, zahartzaroa, baliaezintasuna eta heriotza; emakumeen lana eta gazteena, eta bereziki amatasunaren babesa; laneguna eta gutxieneko soldata zein familia-soldata; ordainduriko urteko oporrak; espainiar langilearen baldintzak atzerrian; elkarlan erakundeak; produkzioa osatzen duten faktoreen harreman ekonomiko-juridikoa; langileen partehartzea enpresetako zuzendaritzan, administrazioan eta mozkinetan, eta langileriaren defentsari dagokion oro.

47. artikulua

Errepublikak nekazaria babestuko du eta helburu horrekin egingo ditu legeak [...]

48. artikulua

Kultur zerbitzua Estatuaren oinarrizko aginpidea da, eta zerbitzu hori eskainiko du eskola bateratuaren sisteman lotuak egongo diren hezkuntza erakundeen bitartez.

Lehen hezkuntza doakoa eta derrigorrezkoa izango da.

Hezkuntza ofizialeko maisuak, irakasleak eta katedradunak funtzionario publikoak dira. Katedra askatasuna aitorturik eta bermaturik dago.

Errepublikak legeak egingo ditu ekonomikoki beharrean dauden espainiarrei maila guztietako irakaskuntzara sarrera errazteko, egokitasuna eta bokazioaz beste baldintzak eragin ez diezaien.

Irakaskuntza laikoa izango da, lana bihurtuko du bere jarduera metodologikoaren ardatz eta giza elkartasunaren idealetan inspiratuko da.

Elizei beren egoitzetan beren doktrinak irakasteko eskubidea aitortzen zaie, Estatuaren ikuskatzepean. [...]

50. artikulua

Eskualde autonomoek irakaskuntza beren hizkuntzan antolatu ahalko dute, beren Estatutuek emandako ahalmenen arabera. Beharrezkoa da gaztelania ikastea, eta berau ere irakaskuntza tresna gisa erabiliko da eskualde autonomoetako lehen eta bigarren hezkuntzako Ikastetxe guztietan. Estatuak Errepublikaren hizkuntza ofizialean ari diren maila guztietako irakaskuntza erakundeak eutsi eta sortu ahalko ditu eskualde autonomoetan. [...]

IV. Titulua
Gorteak

51. artikulua

Legegintza-ahala herrian datza, eta ahal hori Gorteen edo Diputatuen Kongresuaren bitartez gauzatzen du herriak.

52. artikulua

Diputatuen Kongresua sufragio unibertsal, berdin, zuzeneko eta isilpekoaren bidez hautaturiko ordezkariekin osatzen da.

53. artikulua

Diputatu izateko hautagarriak izango dira hogeita hiru urte baino gehiago dituzten Errepublikako herritar guztiak, sexu edo egoera zibilagatiko bereizkeriarik gabe, Hauteskunde legeak ezartzen dituen baldintzak betez gero.

Diputatuek, behin hautatuak direnean, Nazioa ordezkatzen dute. Agintaldiaren legezko iraupena lau urtekoa izango da [...]

V. Titulua
Errepublikaren Presidentzia

67. artikulua

Errepublikaren Presidentea Estatuko Burua da eta Nazioa pertsonifikatzen du. [...]

68. artikulua

Errepublikaren Presidentea elkarrekin hautatuko dute Gorteek eta diputatuak adina izango diren konpromisarioek.

Konpromisarioak sufragio unibertsal, berdin, zuzeneko eta isilpekoaren bidez hautatuko dira legeak ezartzen duen prozeduraren arabera. [...]

69. artikulua

Errepublikaren Presidente izateko hautagarriak izango dira soilik beren eskubide zibil eta politikoen erabilera osoa duten berrogei urte baino gehiagoko espainiar herritarrak.

70. artikulua

Ez dira hautagarriak izango ezta hautagai gisa proposatuko ere:

a) Jardunean edo erreserban dauden militarrak, ezta militar erretiratuak ere egoera horretan gutxienez hamar urte ez badaramatzate behintzat.

b) Elizgizonak, erlijio desberdinetako ministroak eta botoak egin dituzten erlijiosoak.

c) Ezein herrialdetako errege-familietako kideak, edo errege ohi familietakoak, zeinahi delarik ere kide horien eta familiako buruaren artean dagoen senidetasun maila.

71. artikulua

Errepublikaren Presidentearen agintaldiak sei urte iraungo ditu. [...]

75. artikulua

Errepublikaren Presidenteak libreki izendatuko eta bananduko du Gobernuko Presidentea, eta, azken honen proposamenez, izendatu eta bananduko ditu Ministroak. [...]

81. artikulua

Errepublikaren Presidenteak egoki deritzon guztietan Kongresua ezohiko izaeraz biltzeko deia egin ahalko du.

Errepublikaren Presidenteak Kongresuaren ohiko bilerak eten ahalko ditu legegintzaldi bakoitzean, soilik hilabetez lehen aldian eta hamabost egunez bigarrenean [...]

Errepublikaren Presidenteak Gorteak desegin ahalko ditu gehienez bi hilabetez bere agintaldian, egoki deritzonean, baldintza hauen arabera:

a) Arrazoituriko dekretuagatik.

b) Desegite dekretuarekin batera hauteskunde berrien deialdia aurkeztuz hirurogei eguneko gehienezko epean.

Bigarren desegitea gertatzekotan, Gorte berrien lehen ekintza aurreko Gorteen desegite dekretuaren beharra aztertzea eta ebaztea izango da. Gorteen gehiengo absolutuak desegite dekretu horren aurkako bozka emango balu, horrek Presidentea kargutik kentzea lekarke. [...]

VI. Titulua
Gobernua

86. artikulua

Kontseiluko Presidenteak eta Ministroek osatzen dute Gobernua.

87. artikulua

Ministroen Kontseiluko Presidenteak zuzentzen eta ordezkatzen du Gobernuaren politika orokorra. [...]

VII. Titulua
Justizia

94. artikulua

Justizia Estatuaren izenean administratzen da.

Errepublikak ekonomikoki beharrean dauden auzilariei Justiziaren doakotasuna ziurtatuko die.

Epaileak independenteak dira beren funtzioan. Legearen menpe besterik ez daude. [...]

103. artikulua

Herriak Justizia Administrazioan parte hartuko du zinpekoen Epaimahaiaren bitartez. Zinpekoen Epaimahaiaren antolaketa eta funtzionamendua lege berezi batek zehaztuko du. [...]

Espainiako II. Errepublikaren Konstituzioa, 1931-12-9.[1]

[1] [Testu honen iturria: Jurgi Kintanak itzulia. Itzulpena taiutzeko Espainiako 1978ko Konstituzioaren euskarazko bertsio ofizialean (Euskaltzaindiak egina) erabiltzen diren esamoldeak eta lexikoa segitu dira ahal izan den neurrian, eta halaber kontuan hartu da EHUra sartzeko 2000/2001 ikasturteko hautaproban euskarara itzulita azaldu zen 1931ko Konstituzioaren testu zatia (1, 2, 3, 4 eta 12 artikuluak jasotzen zituena), nahiz moldapen orokorra propioa den].